

EUROPOS ŠALIŲ ŠVENTINIŲ DIENŲ PALYGINIMAS

DOC. DR. DALIA URBANAVIČIENĖ

Lietuvos muzikos ir teatro akademija, Etninės kultūros globos taryba, el. p. daliau@gmail.com

Etninės kultūros globos taryba (toliau – EKGT) atliko tyrimą apie šventes Europos valstybėse remdamasis 2014 m. duomenimis. Šis tyrimas buvo atliktas siekiant nustatyti, ar iš tikrųjų Lietuva pirmauja tarp kitų Europos valstybių švenčių gausumu. Tyrimas parodė, kad įvairių valstybių švenčių skaičiaus palyginimas neretai yra klaidingas, kadaug neatsižvelgiant į tai, jog Lietuvoje įteisinta tik vienintelė oficiali šventės statuso forma (švenčių diena), kai kitos Europos šalys turi ir kitokio statuso šventes, kurių metu nedirbama. Lietuva turi daugiausia su savaigaliais nuolat sutampantių švenčių, bet mažiausiai nuolat sutampantių su pirmadieniais, ketvirtadieniais ir penktadieniais, todėl rešalus nedarbo dienų per šventes skaičius Lietuvoje 2014 m. buvo gana mažas: daugiau realių nedarbo dienų per šventes būta net 23 valstybėse, tiek pat – 3, mažiau – 8 šalyse.

Kiekviena valstybė turi tam tikras šventes kaip nedarbo dienas, jas pasirinkdama atsižvelgiant į šalies ir tarptautines tradicijas, pilietines ir politines nuostatas – tokiu būdu sudarydama žmonėms galimybę skirti savo laisvą laiką tos šventės šventimui. Lietuvoje pastaruoju metu neretai (ypač kai pasirodo nauji siūlymai įteisinti vienokią ar kitokią naują švenčių dieną, pavyzdžiui, Vélines) kyla diskusijų tarp idėjos puoselėtojų ir jos oponentų – kiek ir kokių švenčių valstybei reikia, ar reikia lygiuotis į kitas Europos šalis, ar geriau vadovautis savo krašto papročiais ir poreikiais. Dažnai tvirtina, kad Lietuva švenčių gausumu aplenkia kitas šalis. Pavyzdžiui, teikiant išvadą dėl projekto Vélines paskelbtį švenčių diena, tokia nuomonė buvo išreikšta Vyriausybės nutarime 2013 m. lapkričio 13 d. Nr. 1033: „Be to, šiuo metu Europos Sąjungos valstybių narių švenčių dienų vidurkis yra apie 12, o Lietuvoje – 15 švenčių dienų. Nustačius dar vieną švenčių dieną, iš viso Lietuvoje būtų 16 tokų dienų. Lietuva ir dabar viena iš daugiausia švenčių dienų Europos Sąjungoje turinčių valstybių narių“.

Etninės kultūros globos tarybos 2014 m. atliktas tyrimas apėmė visas Europos Sąjungos valstybes nares, taip pat Norvegiją, Islandiją, Lichtenšteiną, Monaką, Šveicariją ir Serbiją – iš viso 35 Europos valstybes. Pasinaudota įvairiais oficialiai skelbiamais 2014-ųjų metų kalendoriais ir kitais šaltiniais¹.

Visų pirma reikia pabrėžti, kad Lietuvoje teisės aktais yra įtvirtinta vienintelė oficiali šventės statuso forma – *švenčių diena*, kurią įmonėse, įstaigose ir organizacijose nedirbama pagal Darbo kodekso 162 straipsnį. Dar yra atmintinos dienos pagal Atmintinų dienų įstatymą, tačiau atmintinos dienos neturi šventės statuso, jos yra darbo dienos.

Kitose Europos šalyse šventės statuso formos yra įvairesnės (išsamiau žr. 1 lentelę):

- *Officiali švenčių diena*, kai nedirbama (sutampa su švenčių dienos statusu Lietuvoje), – visose tyrinėtose Europos šalyse;
- *Neoficiali šventė šalia oficialios* (nedirba verslas, mokyklos, administracijos, bankai), kuri pagal Europos Konvencijos 5 straipsnį laikoma valstybine švente daugumoje tirtų valstybių – Airijoje, Andoroje, Didžiojoje Britanijoje, Austrijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Danijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Italijoje, Kipre, Latvijoje, Lichtenšteine, Liuksemburge, Maltoje, Monake, Nyderlanduose, Portugalijoje, Prancūzijoje, Slovakijoje, Suomijoje, Švedijoje, Šveicarijoje, Vengrijoje, Vokietijoje;
- *Bankų šventė* (valstybinė šventė, kartais sutampanti su kokia nors tradicine švente, – Velykomis, Sekminėmis, Kūčiomis ir pan.; tuomet nedirba bankai, verslas ir kitos įstaigos, jei tai numatyta sutartyse su darbdaviu) – Didžiojoje Britanijoje, Airijoje, Maltoje, Andoroje, Austrijoje, Kipre, Islandijoje, Lichtenšteine (1 lentelėje bankų šventės priskirtos prie neoficialių švenčių stulpelio);
- *Officiali švenčių diena savivaldos regione* – Didžiojoje Britanijoje, Austrijoje, Ispanijoje, Italijoje, Kipre, Prancūzijoje, Šveicarijoje, Vokietijoje;
- *Pusiau švenčių diena* (kai darbas trunka tik iki vidurdienio) – Estijoje, Ispanijoje, Islandijoje, Švedijoje, Šveicarijoje.

Tokia šventės statuso įvairovė apsunkina švenčių skirtinįse Europos šalyse skaičiaus palyginimą, nes nėra bendrovės vardu, reikia atsižvelgti į daug skirtinį aspektų.

Jeigu skaičiuotume vien oficialų švenčių statusą turinčių švenčių kiekį, tuomet Lietuva akivaizdžiai yra pirmuojančiųjų sąraše, nes turi 15 oficialių švenčių – kaip Lichtenšteinas ir Slovakija, mažiau tik už Bulgariją (kuri turi 16 oficialių švenčių). Net 31 valstybė turi mažiau už Lietuvą oficialių švenčių – Andora, Islandija, Kipras, Malta, Slovė-

¹ Interneto puslapiai: <http://www.feiertagskalender.ch/index.php?geo=0&jahr=2014&hl=en>; <http://www.timeanddate.com/holidays/http://www.qppstudio.net/bank-holidays-europe.htm>; <http://www.airjaonline.lt/naujienas/valstybines-sventes-airijoje>; <http://www.mfa.gov.lv/lv/vilnius/>; <http://lt.wikipedia.org/wiki/> ir kt..

nija (po 14), Austrija, Graikija, Latvija, Lenkija, Suomija, Švedija (po 13), Belgija, Čekija, Estija, Italija, Monakas, Norvegija, Rumunija, Serbija (po 12), Danija, Prancūzija, Vengrija (po 11), Ispanija, Liuksemburgas (po 10), Airija, Nyderlandai, Portugalija, Vokietija (po 9), Didžioji Britanija (7), Šveicarija (5).

Tačiau prie oficialių švenčių skaičiaus pridėjus neoficialias šventes, kurios pagal Europos Konvencijos 5 straipsnį laikomos valstybine švente, Lietuva „iškristų“ iš pirmaujančiuju sarašo:

- *Daugiau už Lietuvą švenčių turi 8 valstybės* – Lichtensteinas (23), Andora (20), Malta (19), Švedija (18), Bulgarija ir Suomija (po 17), Austrija ir Slovakija (po 16);
- *Tiek pat kaip Lietuva turi 4 valstybės* – Latvija, Liuksemburgas, Kipras, Monakas;
- *Mažiau už Lietuvą turi 22 valstybės* – Graikija, Islandija, Kroatija ir Slovėnija, (po 14), Čekija, Danija, Italija, Lenkija ir Prancūzija (po 13), Belgija, Estija, Norvegija, Rumunija, Serbija ir Vengrija (po 12), Airija ir Ispanija (po 11), Nyderlandai, Portugalija ir Vokietija (po 10), Didžioji Britanija (8), Šveicarija (6).

Pridėjus prie oficialių ir neoficialių švenčių daugumoje valstybės regionų įteisintas oficialias šventes bei pusiau šventes, Lietuva atsiduria sarašo viduryje:

- *Daugiau už Lietuvą švenčių turi 14 valstybių* – Lichtensteinas ir Švedija (po 23), Andora (20), Austrija, Kipras, Malta ir Šveicarija (po 19), Italija ir Vokietija (po 18), Bulgarija, Ispanija ir Suomija (po 17), Islandija ir Slovakija (po 16);
- *Tiek pat kaip Lietuva turi 4 valstybės* – Latvija, Liuksemburgas, Monakas, Prancūzija;
- *Mažiau už Lietuvą turi 16 valstybių* – Graikija, Kroatija, Slovėnija (po 14), Didžioji Britanija, Čekija, Danija, Estija, Lenkija (po 13), Belgija, Norvegija, Rumunija, Serbija, Vengrija (po 12), Airija (11), Nyderlandai, Portugalija (po 10).

Labai svarbu atsižvelgti į tai, ar oficiali šventė visuomet yra savaitgalį, kai dauguma žmonių ir taip nedirba. Lietuva vienintelė net 3 oficialias švenčių dienas sutapatino su sekmadieniais (Velykų sekmadienį, Motinos dieną, Tėvo dieną). Kitose tirtose valstybėse dažniau oficiali šventė netapatinama su sekmadieniais:

- 12 šalių – sutapatina su 2 sekmadieniais;
- 9 šalys – sutapatina su 1 sekmadieniui;
- 13 šalių – iš viso netapatina su sekmadieniais.

Pastarosiode šalyse Velykų ar Sekminių sekmadienis dažniausiai turi neoficialios šventės statusą, o oficialios šventės statusas suteiktas kitai į tos šventės ciklą įeinančiai dienai, sutampantciai su penktadieniui ar pirmadieniui (pvz., Velykų pirmadieniu, Sekminių pirmadieniu). Daugumoje kitų Europos šalių visų pirma oficialios šventės statusas sutei-

kiamas toms dienoms, kurios nuolat nesutampa su savaitgaliu. Atmetus su savaitgaliais nuolat sutapatintas šventes, Lietuva turėtų tik 12 švenčių dienų ir pagal jų skaičių atsidurtų arčiau sarašo pabaigos:

- *Daugiau už Lietuvą švenčių turi 18 valstybių* – Lichtensteinas, (20), Andora (18), Kipras, Malta ir Šveicarija (po 17), Bulgarija ir Italija (16), Austrija, Ispanija, Slovakija ir Vokietija (po 15), Švedija (14), Danija, Kroatija, Liuksemburgas, Monakas, Prancūzija ir Suomija (po 13);
- *Tiek pat kaip Lietuva turi 5 valstybės* – Čekija, Graikija, Islandija, Latvija, Slovėnija;
- *Mažiau už Lietuvą turi 11 valstybių* – Didžioji Britanija ir Lenkija (po 11), Airija, Belgija, Estija, Norvegija, Rumunija, Serbija ir Vengrija (po 10), Portugalija (9), Nyderlandai (8).

Analogiškai svarbu atsižvelgti į tai, ar oficiali šventė visuomet yra kitą savaitės dieną (pirmadienį, ketvirtadienį, penktadienį), nes tai reiškia, kad šventė niekada nesutaps su savaitgaliu ir tokiu būdu nedarbo diena per šventę „neprapuls“. Lietuvoje tokio pobūdžio yra tik 1 oficiali šventė – Velykų pirmadienis. Kitos šalys tokią švenčių dažniausiai turi daugiau – Didžiųjų ketvirtadienį, Didžiųjų penktadienį, Šeštinių ir Devintinių ketvirtadienius, Sekminių pirmadienį ir kt.:

- *Visada nesutampančių su savaitgaliu švenčių neturi tik 2 valstybės* – Čekija ir Estija;
- *Tiek pat kaip Lietuva (po 1 šventę) turi 6 valstybės* – Airija, Italija, Ispanija, Portugalija, Slovėnija ir Šveicarija;
- *Po 2 šventes turi 12 valstybių* – Didžioji Britanija, Bulgarija, Kroatija, Malta, Latvija, Lenkija, Rumunija, Serbija, Slovakija, Suomija, Švedija, Vengrija;
- *Po 3 šventes turi 7 valstybės* – Belgija, Danija, Kipras, Liuksemburgas, Nyderlandai, Prancūzija, Vokietija;
- *Po 4 šventes turi 6 valstybės* – Andora, Austrija, Graikija, Islandija, Lichtensteinas, Monakas;
- *5 šventes turi* Norvegija.

Daug valstybių su savaitgaliu niekada nesutampančiomis šventėmis yra suteikusios ir kitokį statusą, kurio Lietuva neturi, – neoficialios valstybinės šventės, regioninės šventės (Įteisintos daugumoje šalies regionų). Susumavus visas su savaitgaliu niekada nesutampančias šventes (oficialias, neoficialias, regionų) paaiškėja, kad dauguma valstybių turi po 2–7 su savaitgaliu niekada nesutampančias šventes:

- *Tiek pat kaip Lietuva (1 šventę) turi tik 1 valstybę* – Slovėnija, o tokiai švenčių neturi 2 valstybės – Čekija ir Estija;
- *Po 2 šventes turi 12 valstybių* – Airija, Didžioji Britanija, Bulgarija, Italija, Kroatija, Lenkija, Malta, Portugalija, Rumunija, Serbija, Slovakija, Vengrija;

- Po 3 šventes turi 3 valstybės – Belgija, Danija, Latvija;
- Po 4 šventes turi 10 valstybių – Graikija, Islandija, Ispanija, Kipras, Liuksemburgas, Monakas, Nyderlandai, Prancūzija, Suomija, Švedija;
- Po 5 šventes turi 3 valstybės – Austrija, Norvegija, Vokietija;
- 6 šventes turi Lichtenšteinas;
- Po 7 šventes turi 2 valstybės – Andora, Šveicarija.

Nuolatinis švenčių sutapimas su pirmadieniui, ketvirtadieniu ar penktadieniu lemia, kad realus nedarbo dienų per šventes skaičius yra kitoks negu bendras švenčių dienų skaičius, nes kai kurios šventės tam tikrais metais sutampa su savaitgaliais. Nors Lietuva turi 15 oficialių švenčių, tačiau 2014 m. realių nedarbo dienų per šventes buvo tik 10 dienų: kaip minėta, 3 šventės visuomet yra sekmadiniai, o 2 šventės (vasario 16 d. ir lapkričio 1 d.) sutapo su savaitgaliu. Palyginkime, koks realus nedarbo dienų per šventes skaičius 2014 m. buvo kitose Europos valstybėse (išskaitant oficialias, neoficialias, regioninės šventes ir pusiau šventes):

- *Daugiau už Lietuvą nedarbo dienų per šventes turėjo 23 valstybės* – Lichtenšteinas (19), Kipras (17), Andora ir Šveicarija (po 16), Ispanija (15), Austrija, Italija, Islandija, Švedija ir Vokietija (po 14), Bulgarija, Malta ir Slovakija (po 13), Čekija, Graikija, Latvija, Liuksemburgas, Monakas ir Prancūzija (po 12), Didžioji Britanija, Estija, Kroatija ir Suomija (po 11);
- *Tiek pat kaip Lietuva (10 dienų) turėjo 3 valstybės* – Arijja, Rumunija, Slovėnija;
- *Mažiau už Lietuvą turėjo 8 valstybės* – Belgija, Danija, Lenkija, Norvegija, Portugalija ir Serbija (9), Nyderlandai ir Vengrija (8).

Be to, kai kurios šalys įstatymu nustatė, kad jei švenčių diena sutampa su savaitgaliu, tai po jo einanti darbo diena yra išeiginė (pvz., tokia tvarka įtvirtinta Latvijoje dėl Latvijos valstybingumą pažymintių švenčių gegužės 4 d. ir lapkričio 18 d.²⁾).

Atidžiau panagrinėkime, kokias konkrečiai šventes yra įteisinusių kitos valstybės, kokį joms suteikė statusą, ar Lietuva atitinka bendrą kontekstą (išsamiau žr. 2 lentelę).

Beveik visos valstybės (išskyrus Didžiąją Britaniją) turi šalies valstybingumą ar tam tikrus susijusius su valstybės nepriklausomybe įvykius pažymintių oficialias šventes: po 1 šventę turi 13 valstybių, po 2 šventes – 9 valstybės, po 3 šventes – 7 valstybės (tarp jų ir Lietuva), 4 šventes – Kipras, po 5 šventes – Malta ir Čekija. Kai kuriose valstybėse tai yra neoficiali šventė: po 1 tokią šventę turi Danija ir Monakas (pastaras papildomai šalia kitos oficialios šven-

tės), 3 šventes – Austrija. Kipre šalia oficialių 4-ių oficialių valstybingumo švenčių papildomai yra dar 1 regioninė valstybingumo šventė.

- *Antifašistinė, palaubų ar karo veteranų diena* kaip oficiali šventė švenčiama 5-iose valstybėse (Lietuvoje tokios šventės nėra).
- *Gegužės 1-oji* kaip oficiali šventė švenčiama 28-iose valstybėse (taip pat ir Lietuvoje), o Serbijoje ir Slovėnijoje – net 2 dienas (gegužės 1–2 d.). Kaip regioninė šventė Gegužės 1-oji švenčiama Šveicarijoje.
- Didžiausią dalį švenčių visose valstybėse sudaro *kalendorinės ir (ar) religinės šventės*:
- *Naujuosis metus* sausio 1 d. kaip oficialią šventę švenčia visos valstybės, o Rumunija, Serbija, Šveicarija, Didžioji Britanija – net po dvi dienas (sausio 1–2 d.).
- *Tris karalius* sausio 6 d. (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip oficialią šventę švenčia 12 valstybių, dar 2-ose valstybėse tai yra savivaldos regiono oficiali šventė. Šventės išvakarės sausio 5 d. yra pusiau šventė Švedijoje.
- *Užgavėnės* (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip neoficiali šventė švenčiama Andoroje, Lichtensteine ir Portugaliuje, kaip regioninė – Italijoje ir Šveicarijoje. Užgavėnių išvakarės – Švarusis pirmadienis – kaip oficiali šventė švenčiama Graikijoje, Andoroje ir Kipre, o kaip regioninė – Vokietijoje ir Šveicarijoje.
- *Juozapinės* (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip oficiali šventė kovo 19 d. švenčiama Maltoje, kaip neoficiali – Lichtensteine, kaip regioninė – Austrijoje, Šveicarijoje ir Ispanijoje.
- *Didysis ketvirtadienis* (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip oficiali šventė švenčiama Danijoje, Islandijoje ir Norvegijoje, kaip neoficiali – Andoroje, kaip regioninė – Ispanijoje.
- *Didysis penktadienis* (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip oficiali šventė švenčiama 18-oje šalių, kaip neoficiali – 4-iose šalyse, kaip regioninė – 3-ose.
- *Didysis šeštadienis* (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip oficiali šventė švenčiama Danijoje ir Serbijoje, kaip neoficiali – Andoroje, kaip pusiau šventė – Švedijoje.
- *Velykų sekmadienis* kaip oficiali šventė švenčiama 20-yje šalių (taip pat Lietuvoje), kaip neoficiali šventė – 13-oje šalių, kaip regioninė – Vokietijoje ir Kipre.
- *Velykų pirmadienis* kaip oficiali šventė švenčiama 30-yje šalių (taip pat Lietuvoje), kaip neoficiali – Maltoje, kaip regioninė – Ispanijoje ir Šveicarijoje. Kipre net 3-ioji Velykų diena (antradienis) yra kaip neoficiali valstybinė šventė.
- *Jurginės* (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip oficiali šventė švenčiama Bulgarijoje gegužės 5–6 d.,

² <http://www.mfa.gov.lv/lt/vilnius/>

- kaip regioninė šventė gegužės 6 d. – Ispanijoje ir Šveicarijoje.
- *Šeštinių ketvirtadienis* (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip oficiali šventė švenčiama 12-oje šalių, kaip neoficiali – Andoroje.
 - *Sekminių sekmadienis* (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip oficiali šventė švenčiama 11-oje šalių, kaip neoficiali – taip pat 11-oje šalių, kaip regioninė – Vokietijoje ir Kipre. Švedijoje Sekminių išvakarių diena yra pusiau šventė (dirbama iki vidurdienio).
 - *Sekminių pirmadienis* (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip oficiali šventė švenčiama 15-oje šalių, kaip neoficiali – Kipre, kaip regioninė – Italijoje ir Šveicarijoje.
 - *Vidurvasaris* kaip oficiali šventė švenčiama 5-iose šalyse (tarp jų ir Lietuvoje kaip Rasos-Joninių šventė), kaip neoficiali – 3-ose, kaip regioninė – taip pat 3-ose šalyse.
 - *Petrinės* birželio 29 d. (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip oficiali šventė švenčiama Maltoje, kaip regioninė – Šveicarijoje.
 - *Žolinė* rugpjūčio 15 d. kaip oficiali šventė švenčiama 19-oje šalių, kaip regioninė – Vokietijoje ir Šveicarijoje.
 - *Visų Šventųjų diena* lapkričio 1 d. kaip oficiali šventė švenčiama 17-oje šalių (taip pat ir Lietuvoje), kaip neoficiali – Maltoje ir Bulgarijoje, kaip regioninė – Vokietijoje ir Šveicarijoje.
 - *Velinės* lapkričio 2 d. (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip neoficiali šventė švenčiama Maltoje, Austrijoje ir Liuksemburge, panašią reikšmę turi Vokietijoje neoficialiai švenčiama Atminties diena (lapkričio 16 d.), Nyderlanduose – Mirusiujių minėjimo diena (gegužės 4 d.).
 - *Šv. Andriejaus* diena lapkričio 30 d. (Lietuvoje šios šventės nėra) yra oficiali šventė Rumunijoje.
 - *Šv. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo šventė* gruodžio 8 d. (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip oficiali šventė švenčiama 8-iose šalyse, kaip regioninė – Šveicarijoje.
 - *Kūčios* gruodžio 24 d. kaip oficiali šventė švenčiama 6-iose valstybėse (taip pat ir Lietuvoje), kaip neoficiali – 5-iose, kaip regioninė – Kipre, kaip pusiau šventė – Islandijoje, Austrijoje.
 - *Kalėdų 1-oji diena* kaip oficiali šventė švenčiama visose tyrinėtose 35-iose valstybėse.
 - *Kalėdų 2-oji diena* kaip oficiali šventė švenčiama 26-iose valstybėse (taip pat ir Lietuvoje), kaip neoficiali – Maltoje, kaip regioninė – Prancūzijoje, Ispanijoje ir Šveicarijoje.
 - *Naujųjų metų išvakarės* gruodžio 31 d. (Lietuvoje šios šventės nėra) kaip oficiali šventė švenčiama Latvijoje, kaip neoficiali – Andoroje, Lichtensteine ir Švedijoje, kaip pusiau šventė – Islandijoje, Austrijoje ir Estijoje.

Lietuvoje iš tradicinių kalendorinių ir (ar) religinių švenčių kaip švenčių dienos įteisinta: Naujieji metai, Velykų sekmadienis ir pirmadienis, Rasos (Joninės), Žolinė, Visų Šventųjų diena, Kūčios, Kalėdų 1-oji ir 2-oji dienos – iš šių švenčių mažiausiai žmonių švenčiama ir silpniausiomis tradicijomis pasižymi Žolinė.

I švenčių sąrašą vis dar neįtraukiamos Vélinės, išsaugojuusi itin archaiškas ir stiprius tradicijas Lietuvoje. Kitos senomis mūsų krašto tradicijomis pasižymintios kalendorinės šventės (turinčios nedarbo dienos statusą daugelyje kitų Europos valstybių) Lietuvoje nepatenka ne tik į oficialių švenčių, bet ir į atmintinų dienų sąrašus: tai Trys karaliai, Užgavénės, Didysis penktadienis, Sekminių sekmadienis ir pirmadienis.

Lietuvoje nėra *bankų dienos* kaip oficialios šventės, kuri švenčiama pirmadieniais Airijoje (3 dienos), Didžiojoje Britanijoje (2 dienos) ir Islandijoje (Prekybos diena rugpjūtį), o kitose valstybėse sutapatinama su kalendorinėmis šventėmis (Velykomis, Kūčiomis ir pan.) – Austrijoje, Maltoje ir Liuksemburge (po 2 dienas), Lichtensteine (7 dienos, 8-oji nesutampa su kalendorine švente).

Daug šalių turi kitas *specifines šventes*, kurios gali turėti ir oficialios šventės statusą, ir neoficialios, ir regioninės, ir pusiau šventės statusą. Pavyzdžiui, kaip oficiali šventė Čekijoje ir Slovakijoje švenčiama Šv. Kirilo diena (liepos 5 d.), Austrijoje – Šv. Florijono diena (gegužės 5 d.), Islandijoje – Vasaros diena (balandžio 24 d.) ir t. t. (išsamiau žr. 2 lentelę).

Lietuva – vienintelė iš visų tyrinėtų valstybių suteikė oficialios švenčių dienos statusą *Motinos dienai ir Tėvo dienai*. Kitose valstybėse Motinos diena (dažniau) ir Tėvo diena (rečiau) yra kaip atmintinos dienos, o Latvija Motinos diebai yra suteikus neoficialios šventės statusą. Pažymėtina, kad tiek Motinos, tiek Tėvo diena dažniausiai yra praleidžiamos nurodant Lietuvos oficialias šventes daugelyje tarptautinių tinklalapių apie šventes Europoje, apsiribojama vien kitomis 13 švenčių. Tuo remiantis pagal oficialių švenčių skaičių Lietuva patenka maždaug į sąrašo vidurį: už ją mažiau oficialių švenčių turi tik 19 tyrinėtų valstybių, o ne 31 valstybę, kaip minėta anksčiau.

IŠVADOS

Tyrimas parodė, kad įvairių valstybių švenčių skaičių palyginti gana sudėtinga, nes reikia atsižvelgti į tai, jog Lietuvoje įteisinta tik vienintelė oficiali šventės statuso forma (švenčių diena), kai kitos Europos šalys turi ir įvairesnio statuso šventes, kurių metu nedirbama (neoficiali šventė šalia oficialios, bankų šventė, oficiali švenčių diena savivaldos regione, pusiau švenčių diena).

Skaičiuojant vien oficialios šventės statusą turinčių švenčių kiekį, Lietuva akivaizdžiai yra pirmajančiųjų sąraše – įteisinta net 15 oficialių švenčių (tieki pat turi dar 2 valstybės, daugiau švenčių – 1 valstybė). Tačiau prie oficialių švenčių skai-

Baigiamasis Pasaulinės žemės dienos renginys „Žemė kėlė žolę“, skirtas Etnografinių regionų metams, vyko 2015 m. kovo 20 d. Programoje atspindėtos baltiškosios tradicijos, susijusios su Pavarasario lygiadieniui. Ją rengė Aukštadvario regioninio parko direkcijos kultūrologė Rita Balsevičiūtė (iš dešinės pirmā) su savo jaunimo folkloro ansambliu. Nuotr. V. Jocio

čiaus pridėjus neoficialias šventes už Lietuvą daugiau švenčių turi 8 valstybės, tiek pat – 4, mažiau už Lietuvą – 8 valstybės. Pridėjus prie oficialių ir neoficialių švenčių daugumoje valstybės regionų įteisintas oficialias šventes bei pusiau šventes, Lietuva atsiduria sąrašo viduryje: daugiau už Lietuvą švenčių turi 14 valstybių, tiek pat – 4, mažiau – 16 valstybių.

Be to, Lietuva vienintelė net 3 oficialias švenčių dienas sutapino su sekmadieniais, kai 13-oje kitų Europos šalių oficiali šventė nėra tapatinama su sekmadieniui, 9-iose šalyse – su 1 sekmadienu, 12-oje šalių – su 2 sekmadieniais. Daugumoje kitų Europos šalių oficialios šventės statusas suteikiamas toms dienoms, kurios niekada nesutampa su savaitgaliu. Atmetus su savaitgaliais nuolat sutapatintas šventes, Lietuva turėtų tik 12 švenčių dienų ir pagal jų skaičių atsidurtų arčiau sąrašo pabaigos: daugiau už Lietuvą švenčių turi 18 valstybių, tiek pat – 5 valstybės, mažiau – 11 valstybių.

Kita vertus, Lietuva turi tik 1 oficialią šventę, kuri vi-suomet yra kitą savaitės dieną (pirmadienį, ketvirtadienį, penktadienį), kai kitos Europos šalys tokius švenčių dažniausiai turi daugiau: po 2–5, o susumavus visas su savaitgaliu niekada nesutampančias šventes (oficialias, neoficialias, regionų) paaiškėja, kad dauguma valstybių turi po 2–7 su savaitgaliu niekada nesutampančias šventes. Nuolatinis švenčių sutapimas su pirmadieniui, ketvirtadieniui ar penktadieniui lemia, kad realus nedarbo dienų per šventes skaičius yra labiau garantuotas.

Realus bendras švenčių dienų skaičius priklauso nuo to, kiek konkrečiai švenčių tam tikrais metais nesutapo su savaitgaliais. Pagal ši pozymį Lietuva 2014 m. realių nedarbo dienų turėjo tik 10 švenčių dienų, kai daugiau už Lietuvą realių nedarbo dienų per šventes būta net 23 valstybėse, tiek pat – 3, mažiau – 8 šalyse. Taigi, Lietuva priskirtina prie tų Europos šalių, kurios turi santykinai nedaug nedarbo dienų per šventes.

Tam tikros tendencijos pastebimos lyginant ir valstybių pasirinkimą, kokioms dienoms suteiktas nedarbo per šventes statusas. Beveik visos valstybės (išskyrus Didžiąją Britaniją) turi šalies valstybingumą ar tam tikrus su valstybės nepriklausomybe susijusius ivykius pažymintiems oficialias šventes: po 1 šventę turi 13 valstybių, po 2 šventes – 9 valstybės, po 3 šventes – 7 valstybės (tarp jų ir Lietuva), 4 šventes – 1 valstybė, po 5 šventes – 2 valstybės. Didžiausią dalį švenčių visose valstybėse sudaro kalendorinės ir(ar) religinės šventės, iš kurių populiariausios – Naujieji metai, Didysis penktadienis, Velykų sekmadienis, Velykų pirmadienis, Sekminių pirmadienis, Žolinė, Visų Šventųjų diena, Kalėdų 1-oji ir 2-oji dienos. Gegužės 1-oji kaip oficiali šventė švenčiama 28-iose valstybėse (taip pat ir Lietuvoje), o Serbijoje ir Slovėnijoje – net 2 dienas (gegužės 1–2 d.).

Daug šalių turi savo specifines šventes (jos gali turėti ir oficialios šventės statusą, ir neoficialios, ir regioninės, ir pusiau šventės statusą). I Lietuvos švenčių sąrašą vis dar neįtraukiama Vėlinės, išsaugojusi itin archaiškas ir stiprius tradicijas Lietuvoje. Kitos senomis mūsų krašto tradicijomis pasižymintios kalendorinės šventės (turinčios nedarbo dienos statusą daugelyje kitų Europos valstybių) Lietuvoje nepatenka ne tik į oficialių švenčių, bet ir į atmintinų dienų sąrašus: tai Trys karaliai, Užgavėnės, Didysis penktadienis, Sekminių sekmadienis ir pirmadienis.

Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuva vienintelė iš visų tyrinėtų valstybių suteikė oficialios švenčių dienos statusą Motinos dienai ir Tėvo dienai, tačiau šios dienos dažniausiai praleidžiamos nurodant Lietuvos oficialias šventes daugelyje tarptautinių tinklalapių apie šventes Europoje, apsiribojama vien kitomis 13 švenčių (tuo remiantis pagal oficialių švenčių skaičių Lietuva patenka maždaug į sąrašo vidurj: mažiau oficialių švenčių turi tik 19, o ne 31 valstybė).

Valstybė	Officiali švenčių diena	Neoficiali švente (priskiriant bankų šventes)	Iš viso			Švenčių dienos, 2014 m. nesutapusios su savaitgaliu	Be švenčių, visada sutampačių su savaitgaliu	Bendras skaičius	Iš viso				
			Pusiau švenčių diena										
			Officiali švenčių diena savivaldos regione										
Lietuva	15	3	1	—	—	—	—	15	12				
Airija	9	—	1	2	1	11	—	11	10				
Andora	14	—	4	6	2	20	—	20	18				
Austrija	13	—	4	3	3	16	2	1	19				
Belgija	12	2	3	—	—	12	—	—	12				
Bulgarija	16	1	2	1	—	17	—	—	17				
Čekija	12	—	—	1	1	13	—	—	13				
Danija	11	2	3	2	—	13	—	—	13				
Didžioji Britanija	7	—	2	1	1	8	5	1	11				
Estija	12	2	—	—	—	12	—	—	13				
Graikija	13	1	4	1	1	14	—	—	14				
Italija	12	1	1	1	—	13	5	—	18				
Islandija	14	2	4	—	—	14	—	—	2				
Ispanija	10	—	1	1	—	11	6/+9	1	3				
Kipras	14	—	3	1	—	15	4	2	—				
Kroatija	14	1	2	—	—	14	—	—	—				
Latvija	13	1	2	2	2	1	15	—	—				
Lenkija	13	2	2	—	—	13	—	—	13				
Lichtenšteinas	15	1	4	8	2	23	—	—	23				
Liuksemburgas	10	—	3	5	2	1	15	—	—				
Malta	14	—	1	5	2	1	19	—	—				
Monakas	12	—	4	3	2	—	15	—	15				
Nyderlandai	9	2	3	1	—	1	10	—	10				
Norvegija	12	2	5	—	—	12	—	—	12				
Portugalija	9	1	1	—	1	10	—	—	10				
Prancūzija	11	—	3	2	—	13	2	—	1				
Rumunija	12	2	2	—	—	12	—	—	12				
Serbija	12	2	2	—	—	12	—	—	12				
Slovakija	15	—	2	1	—	16	—	—	16				
Slovénija	14	2	1	—	—	14	—	—	14				
Suomija	13	2	2	4	2	17	—	—	17				
Švedija	13	2	2	5	2	18	—	—	5				
Šveicarija	5	1	1	1	—	6	13/+4	—	6				
Vengrija	11	1	2	1	1	—	12	—	—				
Vokietija	9	—	3	1	1	—	10	8/+1	2				

2 lentelė

Šventės pavadinimas	Oficiali švenčių diena	Neoficiali šventė šalia oficialios (nedirba verslas, mokyklos, administracijos, bankai), pagal Europos Konvenciją laikoma vieša švente (5 str.)	Oficiali švenčių diena savivaldos regione	Pusiau švenčių diena	Atmintina diena
Valstybingumo šventės	5 – Malta, Čekija; 4 – Kipras;	Po 1 – Danija, Monakas, 3 – Austrija;	1 – Kipras		
Lietuvoje oficiali šventė – vasario 16 d., kovo 11 d., liepos 6 d.	Po 3 – Lietuva, Kroatija, Bulgarija, Estija, Slovėnija, Vengrija, Slovakija; Po 2 – Andora, Prancūzija, Italija, Latvija, Graikija, Lenkija, Portugalija, Serbija, Ispanija; Po 1 – Belgija, Suomija, Vokietija, Islandija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Monakas, Nyderlandai, Norvegija, Rumunija, Šveicarija, Švedija, Airija				
Naujieji metai sausio 1 d.	Lietuva, Andora, Austrija, Belgija, Bulgarija, Kroatija, Kipras, Čekija (sutampa su valstybingumo švente), Danija, Estija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Graikija, Vengrija, Islandija, Airija, Italija, Latvija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Malta, Monakas, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Portugalija, Slovakija, Slovénija, Ispanija, Švedija				
Sausio 1–2 d.	Rumunija, Serbija, Šveicarija, Didžioji Britanija				
Trijų karalių išvakarės sausio 5 d.				Švedija (de facto)	
Lietuvoje nėra statuso					
Trys karaliai sausio 6 d.	Švedija, Austrija, Andora, Kipras, Kroatija, Suomija, Graikija, Italija, Lichtenšteinas, Lenkija, Slovakija, Ispanija		Šveicarija, Vokietija		
Lietuvoje nėra statuso					

Švarusis pirmadienis kovo 3 d. Lietuvoje nėra statuso	Graikija, Andora, Kipras		Vokietija, Šveicarija		
Užgavénés kovo 4 d. Lietuvoje nėra statuso		Andora, Lichtenšteinas, Portugalija	Italija, Šveicarija		
Juozapinés kovo 19 d. Lietuvoje nėra statuso	Malta	Lichtenšteinas	Austrija, Ispanija, Šveicarija		
Didysis ketvirtadienis balandžio 17 d. (katalikų) Lietuvoje nėra statuso	Danija, Islandija, Norvegija	Andora	Ispanija		Austrija
Didysis penktadienis Lietuvoje nėra statuso	Serbija, Švedija, Bulgarija, Danija, Islandija, Norvegija, Estija, Suomija, Vokietija, Graikija, Latvija, Malta, Portugalija, Slovakija, Ispanija, Andora, Kipras, Didžioji Britanija	Airija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Nyderlandai	Austrija, Prancūzija, Šveicarija		
Didysis šeštadienis Lietuvoje nėra statuso	Danija, Serbija	Andora		Švedija	Islandija
Velykų sekmadienis Lietuvoje oficiali šventė	Lietuva, Bulgarija, Danija, Estija, Graikija, Suomija, Islandija, Italija, Latvija, Norvegija, Portugalija, Rumunija, Serbija, Belgija, Kroatija, Vengrija, Nyderlandai, Lenkija, Slovénija, Švedija	Andora, Austrija, Čekija, Prancūzija, Airija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Malta, Monakas, Slovakija, Ispanija, Šveicarija, Didžioji Britanija	Vokietija, Kipras		Ispanija
Velykų pirmadienis Lietuvoje oficiali šventė	Lietuva, Austrija, Andora, Belgija, Bulgarija, Kroatija, Čekija, Danija, Prancūzija, Vokietija, Graikija, Kipras, Vengrija, Islandija, Airija, Italija, Latvija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Monakas, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Rumunija, Serbija, Slovakija, Slovénija, Švedija, Suomija, Didžioji Britanija	Malta	Ispanija, Šveicarija		

Darbo diena gegužės 1 d. Lietuvoje oficiali šventė	Lietuva, Andora, Belgija, Bulgarija, Kroatija, Kipras, Čekija, Estija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Graikija, Vengrija, Islandija, Italija, Latvija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Malta, Monakas, Norvegija, Lenkija, Malta, Portugalija, Rumunija, Slovakija, Ispanija, Švedija		Šveicarija		
Gegužės 1–2 d.	Serbija, Slovėnija				
Jurginės gegužės 6 d. Lietuvoje nėra statuso	Bulgarija		Ispanija, Šveicarija		
Motinos diena Lietuvoje oficiali šventė	Lietuva	Latvija, Švedija (de facto), Suomija (de facto)		Austrija, Belgija, Čekija, Danija, Estija, Suomija, Islandija, Pran- cūzija, Vokietija, Graikija, Vengrija, Rumunija, Italija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Slovakija, Ispanija, Šveicarija	
Tėvo diena Lietuvoje oficiali šventė	Lietuva	Švedija lapkričio 9 d. (de facto), Suomija (de facto)		Austrija, Belgija, Estija, Suomija, Prancūzija, Vengrija, Rumunija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Norvegija, Portugalija, Slovakija, Šveicarija	
Šeštinių ketvirtadienis Lietuvoje nėra statuso	Austrija, Belgija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Monakas, Norvegija, Nyderlandai, Švedija, Šveicarija	Andora			
Sekminių sekmadienis Lietuvoje nėra statuso	Danija, Estija, Suomija, Islandija, Norvegija, Belgija, Rumunija, Nyderlandai, Slovėnija, Švedija, Šveicarija	Andora, Austrija, Prancūzija, Graikija, Vengrija, Italija, Latvija, Lenkija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Monakas	Vokietija, Kipras		
Sekminių pirmadienis birželio 9 d. (katalikų) Lietuvoje nėra statuso	Austrija, Belgija, Danija, Prancūzija, Vokietija, Graikija, Vengrija, Islandija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Monakas, Nyderlandai, Norvegija, Rumunija, Andora	Kipras	Italija, Šveicarija		

Devintinių kętvir-	Austrija, Kroatija,		Vokietija,		
tadienis (katalikų)	Lichtenšteinas,		Šveicarija		
birželio 19 d.	Monakas, Lenkija				
Lietuvoje nėra					
statuso					
Vidurvasario	Lietuva ir Estija	Andora, Suomija	Italija (birželio		
šventė	(birželio 24 d.),	ir Švedija (de facto	24 d. ir 29 d.),		
Lietuvoje oficiali	Suomija (birželio 21 d.),	Vidurvasario	Šveicarija		
šventė	Latvija (birželio 23 d. –	išvakarės birželio	(birželio 23 d.),		
	Lyguo, 24 d. – Janis),	20 d.)	Ispanija (birželio		
Petrinės birželio	Švedija (birželio 21 d.)		25 d.)		
29 d.					
Lietuvoje nėra					
statuso					
Žolinė rugpjūčio	Lietuva, Austrija,		Vokietija,		
15 d.	Slovėnija, Belgija,		Šveicarija		
Lietuvoje oficiali	Danija, Prancūzija,				
šventė	Andora, Graikija,				
	Islandija, Italija,				
	Kipras, Kroatija,				
	Liuksemburgas,				
	Malta, Monakas,				
	Lenkija, Portugalija,				
	Rumunija, Ispanija				
Visų Šventujų	Lietuva, Austrija,	Malta, Bulgarija	Vokietija,		
dienų lapkričio	Belgija, Suomija,		Šveicarija		
1 d.	Prancūzija, Andora,				
Lietuvoje oficiali	Vengrija, Italija,				
šventė	Lichtenšteinas,				
	Liuksemburgas,				
	Monakas, Lenkija,				
	Slovakija, Slovėnija,				
	Ispanija, Kroatija,				
	Švedija				
Vėlinės		Austrija,			
lapkričio 2 d.		Liuksemburgas,			
Lietuvoje		Malta, Vokietija –			
atmintina diena		Atminties diena			
	(lapkričio 16 d.),	(lapkričio 16 d.),			
	Nyderlandai –	Nyderlandai –			
	Mirusiųjų	Mirusiųjų			
	minėjimo diena	minėjimo diena			
	(gegužės 4 d.)	(gegužės 4 d.)			
Švč. Mergelės	Austrija, Italija,		Šveicarija		
Marijos Nekaltojo	Lichtenšteinas, Malta,				
Prasidėjimo šventė	Monakas, Andora,				
gruodžio 8 d.	Portugalija, Ispanija				
Lietuvoje nėra					
statuso					
Kūčios	Lietuva, Bulgarija,	Danija, Suomija	Kipras	Islandija,	Prancūzija,
gruodžio 24 d.	Čekija, Estija, Latvija,	(de facto),		Austrija	Vengrija,
Lietuvoje oficiali	Slovakija	Švedija (de facto),			Airija, Malta,
šventė		Lichtenšteinas,			Nyderlandai,
		Liuksemburgas			Norvegija, Lenkija,
					Portugalija,
					Rumunija, Ispanija,
					Didžioji Britanija

Kalėdų 1-a dieną (katalikų) gruodžio 25 d. Lietuvoje oficiali šventė	Lietuva, Andora, Austrija, Belgija, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Graikija, Kipras, Kroatija, Vengrija, Islandija, Airija, Italija, Latvija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Malta, Monakas, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Portugalija, Rumunija, Slovakija, Slovénija, Ispanija, Švedija, Šveicarija, Didžioji Britanija, Serbija (sausio 7 d.)				
Kalėdų 2-a dieną (katalikų) gruodžio 26 d. Lietuvoje oficiali šventė	Lietuva, Austrija, Bulgarija, Čekija, Danija, Estija, Suomija, Vokietija, Graikija, Kipras, Kroatija, Vengrija, Islandija, Airija, Italija, Latvija, Lichtenšteinas, Liuksemburgas, Andora, Nyderlandai, Norvegija, Lenkija, Rumunija, Slovakija, Švedija, Didžioji Britanija	Malta	Prancūzija, Ispanija, Šveicarija		
Naujųjų metų išvakarės gruodžio 31 d. Lietuvoje nėra statuso	Latvija	Andora, Lichtenšteinas, Švedija (de facto)		Islandija, Austrija, Estija	Didžioji Britanija
Antifašistinė, paliaubų ar karo veteranų diena Lietuvoje nėra statuso	Slovakija (kovo 8 d.) Kroatija (birželio 22 d.), Prancūzija, Belgija, Serbija (lapkričio 11 d.)				

Tarpiautinio folkloro festivalio Prancūzijoje ansamblių vadovai. Centre viršutinėje eilėje – „Dijūtos“ ansamblio vadovė dr. Rūta Žarskiienė, 2010 m. Nuotr. V. Jocio

<i>Bankų dienos</i> Lietuvoje nėra statuso	Airija (gegužės, birželio ir rugpjūčio pirmi pirmadieniai, spalio paskutinis pirmadienis); Didžioji Britanija (gegužės pirmas ir paskutinis pirmadienis); Islandija – Prekybos diena (rugpjūčio 4 d.); Lichtenšteinas – vasario 4 d. (taip pat sausio 2 d., vasario 2 d., kovo 4 d., kovo 19 d., balandžio 18 d., gruodžio 24 d., gruodžio 31 d. – sutampa su šventėmis); Liuksemburgas (balandžio 18 d., gruodžio 24 d. – sutampa su šventėmis); Malta (balandžio 21 d., gruodžio 26 d. – sutampa su šventėmis)				
Specifinės dienos kai kuriose šalyse Lietuvoje nėra statuso	Austrija – Šv. Florijono diena gegužės 5 d.; Bulgarija – nedarbo diena prieš Šv. Georgijaus d. gegužės 5 d.; Bulgarijos edukacijos ir kultūros diena gegužės 24 d.; Čekija, Slovakija – Šv. Kirilo diena liepos 5 d., Čekija – Jano Huso diena liepos 6 d.; Danija – Maldos diena gegužės 16 d.; Islandija – Vasaros diena balandžio 24 d.; Lichtenšteinas – Marijos gimimas rugsėjo 8 d.; Malta – Šv. Pauliaus diena vasario 10 d. Monakas – Pasišventimo diena sausio 27 d.; Slovakija – Our Lady of Sorrows rugsėjo 15 d.; Slovénija – Prešeren diena vasario 8 d., Reformacijos diena spalio 31 d.; Rumunija – Šv. Andriejaus diena lapkričio 30 d.	Andora – Šv. Charles Borrmay lapkričio 4 d.; Kipras – Velykų 3-ia diena balandžio 22 d.; Lichtenšteinas – Šv. Berchtold sausio 2 d., Žvakių diena vasario 2 d.	Vokietija – Maldos diena lapkričio 19 d.; Taikos diena rugpjūčio 8 d. (tik kai kuriuose regionuose), Reformacijos diena spalio 31 d. Šveicarija – lokalinės šventės balandžio 28 d., rugsėjo 11 d., 13 d., 14 d.; Didžioji Britanija – Šv. Patriko diena kovo 17 d.; Ispanija – spalio 13 d., tik 1–3 regionuose – vasario 28 d., kovo 1 d., balandžio 23 d., gegužės 2 d., 15 d., 17 d., 30 d., 31 d., birželio 9 d., 24 d.	Švedija – Valpurgijos naktis balandžio 30 d., Sekminių išvakarės birželio 7 d., Reformacijos diena spalio 31 d. (de facto); Italija ir Šveicarija – karnavalas vasario 27 d.	

